

Lesbrief *Alice* – De Stilte

deStilte

Binnenkort gaat u met uw leerlingen naar de voorstelling Alice van De Stilte.

Ter voorbereiding biedt De Stilte u deze lesbrief aan. Voor meer informatie over het gezelschap verwijzen wij u naar de website van De Stilte: www.destilte.nl.

deStilte

ALICE

De Stilte danst *Alice*, een dansvoorstelling, gebaseerd op *De Avonturen van Alice in Wonderland* van Lewis Carroll.

Als in het boek begint de voorstelling met het boottochtje op de Theems van Lewis Carroll met de drie zusjes Liddell.

Wat er daarna gebeurt?

De schrijver verandert in een konijn en de achtervolging op hem, brengt de zusjes om beurten in een wonderlijke wereld van slaap en droom.

De muis, de rups en de kat dringen zich ieder op hun eigen wijze op aan Alice.

Als de zusjes de rol van koningin hebben bemachtigd, weten ze de schrijver te ontmaskeren en aan de waanzin van de droom te ontsnappen.

VRAAGGESPREKKEN

Sinds Dr. Sigmund Freud in het begin van de twintigste eeuw met zijn psychoanalyse de betekenis

deStilte

van dromen duidde, is in de kunst de wereld die verborgen ligt achter het bewustzijn geëxploreerd. In de schilderkunst werd het weergegeven van de werkelijkheid in mindere mate een fotografisch gebeuren, maar een poging de onzichtbare realiteit te vangen.

Alice's Adventures in Wonderland van Lewis Carroll, definitief uitgebracht in 1865, is tot heden voor psychoanalytici een onuitputtelijke bron. Als een ware voorloper van het surrealisme is *Alice* een grootse, associatieve keten van gebeurtenissen die we enkel kunnen kennen uit dromen.

Zoals in de droom gedachten vrijelijk stromen, kan ook in een gesprek de kraan opengezet worden door het stellen van open vragen.

*Droom je weleens? Leuke dromen, enge dromen?
Gebeuren er in je dromen dingen die in het echt niet
kunnen?*

deStilte

Kun je daar voorbeelden van geven? (Kun je dat tekenen?)

Meer gericht kun je vragen of er :

- *bekenden voorkomen in de droom*
- *er ook dieren zijn of knuffels (kunnen die praten?)*
- *veel licht is of duisternis*
- *koude of warmte is*
- *beschrijvingen gegeven kunnen worden van de huizen, kamers, landschappen etc.*

Naast het ervaringsgerichte gesprek kunnen we ook associatief een droom laten ontstaan.

Gerelateerd aan de voorstelling staan hieronder enkele openingszinnen voor een droomverhaal dat gezamenlijk of individueel gemaakt kan worden:

Ik rende het konijn achterna en ik viel in een donkere, lange tunnel. Toen ik om heen keek, zag ik.. Ja, wat zag ik eigenlijk?

deStilte

Je kunt op allerlei manieren vallen. IK viel in slaap: BOEM. En daar was weer het konijn. Wilde hij mij ergens mee naar toe nemen? Voorzichtig keek ik achter de deur...

De golven van het water waren huizenhoog en ik zwom zo hard ik kon. Opeens kwam er een muis naast me. Hij spartelde en schreeuwde dat ik hem moest helpen. "Help, ik verdrink".. Hij kroop op mijn rug en weet je wat ik deed?

Ik stond in een draaideur die alsmaar door bleef draaien. Toen ik dolgedraaid eruit viel, kwam ik terecht in .....

Verzonnen verhalen kun je tekenen of dansen. Maar je kunt natuurlijk ook je hand - bij het tekenen - of je lichaam - bij het dansen - de vrije ruimte geven en iets nieuws laten ontstaan. Op die manier schilderde Max Ernst, schreef André Breton: als ze begonnen wisten ze helemaal niet hoe het verder zou gaan. Ze probeerden het ook niet te begrijpen. Ze lieten hun gedachten helemaal vrij. En dat is ook wat er gebeurt als je droomt.

GEBARENTAAL

Dans is een taal zonder woorden. Dans heeft verschillende betekenissen. Elke volwassene en elk kind kan er wat anders in zien. Er zijn natuurlijk symbolen die iedereen kan 'lezen' en begrijpen : de duim omhoog is *oké, goed*, de duim omlaag is *slecht, negatief* en zo zijn er samen met de klas nog heel wat andere symbolische gebaren en handelingen te bedenken.

Zoals we een hond die met zijn staart kwispelt eerder durven aaien dan een hond die gromt en zijn tanden

deStilte

laat zien, zo kunnen wij ook aan mensen zien of ze benaderbaar zijn of niet.

Met de kinderen kunnen we houdingen maken die verdriet uitdrukken, die vreugde laten zien, angst, kwaadheid. We kunnen ook kijken naar de richting van de beweging : angst gaat achteruit, vreugde gaat omhoog, kwaadheid gaat naar voren, verdriet gaat omlaag. Kan dat ook anders?

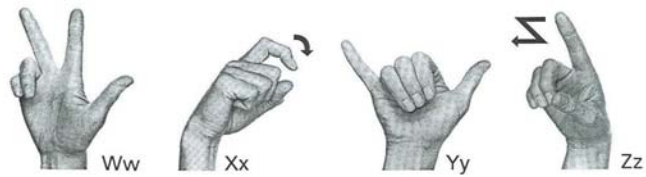
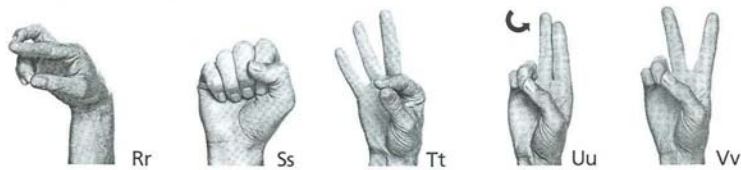
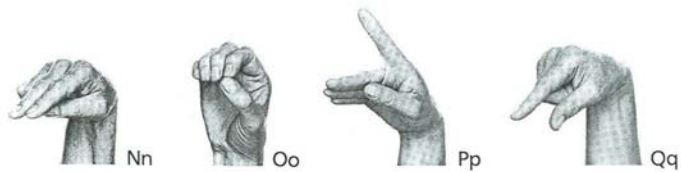
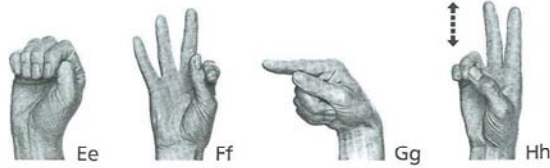
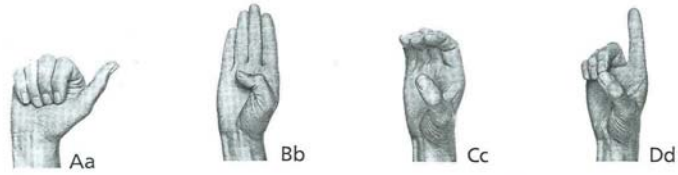
Hoe nodig je iemand uit? Hoe wijs je hem af? Hoe zorg je ervoor dat je niet gezien wordt? Hoe val je op?

Heel duidelijk en vaststaand is het handgebarenalfabet. In de voorstelling wordt het één keer gebruikt om de naam *Alice* te vormen. Kijk op de volgende bladzijde.

Ieder kind kan zijn eigen naam maken met dit handalfabet als voorbeeld. We kunnen het elkaar laten zien en we kunnen ook proberen de letters zo snel mogelijk achter elkaar te vormen.

deStilte

HET NEDERLANDS HANDALFABET

deStilte

LES 1

THEMA

Gangen – openingen – holletjes etc..

DOEL

*De kinderen leren vanuit het thema dansbewegingen
te maken,
zowel individueel als in een samenwerking.*

INLEIDING

OPDRACHT 1

- muziek

- a. Tikspelletje : Eén kind is de tikker en blijft dat !
Als je getikt bent, blijf je op de plaats staan waar je getikt bent en je maakt op je plaats een houding met je benen in een spreidstand.
Jouw bevrijder moet eronder door kunnen kruipen.
Pas dan mag je weer meedoen aan het tikspel.
Iedereen kan de rol van "bevrijder" hebben.
- ! Belangrijk is samenwerking!
  - Het is een actieve inleiding – iedereen moet verplaatsen – ruimte gebruiken.
- b. Je kunt het spel herhalen met een andere tikker.

deStilte

KERN

OPDRACHT 2

- muziek

- a. Op de plaats staan:
Alsof je om jezelf heen zand gaat weggraven –
alsof je allerlei gangetjes gaat graven.
Dat kan voor je – opzij van jezelf – hoog – laag
zijn. Maar je blijft op de plaats.

- ! Graven kan met veel kracht gebeuren (hard
zand, waar moeilijk doorheen te komen is).
Je kunt met verschillende lichaamsdelen graven,
met je handen, maar ook met je ellebogen.
Je voeten kunnen zand wegduwen. Je kunt hele
brede openingen maken en hele smalle.
Je kunt snel graven maar ook langzaam.
Je kunt meerdere gangetjes tegelijk graven om
jezelf heen.
Je kunt boven je graven en onder je.
Bijv. Een kunstwerk van zand /onderaardse
gangetjes.

deStilte

- muziek

- b. Kris-kras door de zaal:
Je gaat nu kris-kras door de zaal en maakt gebruik van allerlei gangetjes.
Je kunt er op allerlei manieren doorheen gaan.
Kies je eigen onderaardse weggetje uit.
- ! De gangetjes kunnen heel erg smal zijn. Hoe ga je er dan doorheen?
Je hebt hele brede gangen. De gangen kronkelen; gaan steil naar beneden; hebben kuilen.
- Je kunt erin rollen, draaien, erdoorheen schieten etc. Bedenk je eigen manier om door de zaal te gaan.

deStilte

OPDRACHT 3

- a. Gaten, openingen, holletjes maken door middel van verschillende vormen in je lichaam. Op de plaats blijven en op een teken verander je van vorm. Maak verschillende vormen waar iemand door kan kijken of doorheen kan bewegen.

- ! Tekens kunnen gegeven worden door middel van en klap op de trommel, met je handen of een ander instrument.

Gebruik niet alleen je armen om holletjes te maken.

Gebruik ook je benen. Maak meerdere kijkgaten, grote maar ook hele kleine, bijvoorbeeld met je vingers.

- muziek

- b. Dezelfde opdracht verplaatsend met stops erin. Bij elke stop zie je allerlei holletjes, gaten en openingen.

- ! Tijdens de verplaatsing maak je andere openingen. Gebruik je eigen gaten om doorheen te kijken of doorheen te bewegen.

deStilte

OPDRACHT 4

A. Ga allemaal zitten in een grote kring.
Een kind komt in het midden en maakt een vorm,
waarin verschillende openingen zitten. Deze vorm
houdt hij/zij vast. Dan komt nr. 2 en kijkt of hij/zij een
vorm kan laten aansluiten bij nr.1.
Nr. 1 gaat weg, nr.2 blijft over, zodat nr.3 daarbij aan
kan sluiten. Ga zo door.

! Belangrijk is het kijken naar elkaar, maar vooral
ook het gebruiken van elkaars vorm.

Hetzelfde als A., maar iedereen blijft als hij is
aangesloten. Je krijgt dus een heel groot
aaneengeschakeld beeld.

VERWERKING

OPDRACHT 5

- muziek

- a. De groep in tweeën verdelen.
1^e groep : de kruip – sluip – erdoor heen-dansers.
2^e groep : de 'gatenmakers'. Deze bevinden zich
verspreid in de zaal in een houding.

deStilte

De 1^e groep gaat zich verplaatsen en maakt gebruik van de 2^e groep.

De kinderen uit de 2e groep mogen van vorm veranderen, als iemand van de 1^e groep er doorheen is gegaan.

! Denk aan onderaardse gangen, hollen en spelonken, een doolhof etc..

b. Keer de rollen om.

deStilte

LES 2

THEMA

Groeien en krimpen – groot en klein.

DOEL

De kinderen leren het thema groeien en krimpen te vertalen in dansbewegingen.

INLEIDING

OPDRACHT 1

- muziek

- Met grote passen kris-kras door de zaal bewegen, alle richtingen in.
Heel groot, alsof je over plassen stapt of zevenmijlslaarzen aan hebt.

Met kleine snelle stapjes kris-kras door de zaal gaan.
Trippelen – overal naar toe.

Op je plaats: hele kleine friemelbewegingen maken alsof je in een coconnetje zit of een heel klein huisje om je heen. Heel dichtbij jezelf bewegen.
Op je plaats: Streck jezelf eens helemaal uit, alsof je 's morgens wakker wordt en je uitrekt.
Naar verschillende richtingen uitstrekken.

deStilte

Deze vier opdrachtjes door elkaar herhalen. Het kan ook op de telling van de muziek gezet worden, bijvoorbeeld:

8 tellen grote passen.
8 tellen kleine pasjes
8 tellen uitstrekken
8 tellen

friemelbewegingen*

*een andere volgorde gebruiken kan ook.

- b. De kinderen zelf hun gang hiermee laten gaan en laten variëren.

KERN

OPDRACHT 2

- muziek

- a. Van klein naar groot en weer naar klein bewegen. Op de plaats bewegingen maken die van dichtbij jezelf naar ver weg gaan en daarna weer terug naar klein en dichtbij.*
*denk aan groeien en krimpen.

! Verschillende lichaamsdelen groeien naar verschillende richtingen. Je kunt snel en langzaam groeien. Maar je kunt ook wel eens stoppen (groeistop). Doe hetzelfde met krimpen. Groei of krimp telkens op een andere manier.

deStilte

B. Hetzelfde als a. maar nu bewegend door de zaal.

! Stel je een klimplant voor die in allerlei bochten overal langs groeit (de regenpijp – de dakgoot – de muur) en verschillende groeitakken heeft. Het verdorren/uitdrogen/niet verder groeien doet de plant krimpen. Wissel het groeien en krimpen af in je eigen tempo.

Bij het groeien: uitstrekken – ergens naar toe gaan – lang maken.

Bij het krimpen: inkrullen – naar jezelf toe bewegen – klein worden.

b. Dezelfde opdracht, maar het accent leggen op samenwerking: langs elkaar groeien – dezelfde kant op groeien – samen krimpen.*

*Denk aan die klimplant met allerlei takken, die óók elkaar tegenkomen.

! Goed de ruimte gebruiken. Langs en om elkaar heen groeien etc.

deStilte

OPDRACHT 3

- muziek

a. Met hele grote uitgestrekte bewegingen door de zaal gaan. Je hebt van een toverdrank gedronken en bent enorm groot geworden. Wat kun je dan allemaal?

- overall over heen stappen
- overall bij kunnen
- overall overheen kijken

Ga met reusachtig grote bewegingen door de zaal. Neem grote stappen en laat je armen zo ver mogelijk reiken.

b. Je hebt lange zwieberbenen en -armen. Die kunnen ook wel eens in de knoop raken en er weer uit komen. Wissel dit af met opdracht a.

! Maak allerlei knopen en kom er weer uit. Bijvoorbeeld in één keer of knoop voor knoop.

c. In tweetallen samen in de knoop raken met jullie lange zwieber/zwabberbenen en –armen. Ga tegenover elkaar staan in de zaal. Dans naar elkaar toe. Bij de ontmoeting raak je met elkaar in de knoop. Hoe kom je eruit of opnieuw erin? Tot slot ieder terug naar zijn eigen plek.

deStilte

VERWERKING

OPDRACHT 4

- a. Groepjes maken (ca. 6 kinderen bij elkaar).
Verzin met je groepje een voorwerp wat kan groeien en krimpen.

! Je mag iets uit de les kiezen maar je kunt ook iets heel anders bedenken, zoals een ballon, een verjaardagsslinger een kauwgom etc....

! Eventueel voorwerpen meebrengen en die aan een groepje geven en ze naar aanleiding van het voorwerp een stukje dans laten maken.

- b. Aan elkaar laten zien en bespreken.

Samenstelling en tekst lesbrief: Jack Timmermans.
Opdrachten van de twee lessen: Leonie van Oudheusden.